

**START-UPLARNI MOLIYALASHTIRISH: ZAMONAVIY
YONDASHUVLAR VA ISTIQBOLLAR**

*Rishton tuman 2- son politexnikumi
biznes asoslari fani o'qituvchisi
Nazirova Ozodxon Farxodovna
email. nazirovaozoda5@gmail.com*

ANNOTATSIYA

Ushbu ilmiy maqolada start-up loyihalarini moliyalashtirishning zamonaviy shakllari, ularning iqtisodiy ahamiyati hamda rivojlanish tendensiyalari tahlil qilingan. Start-uplarning biznes muhitidagi o'rni, ularni qo'llab-quvvatlashda venchur kapital, biznes-angel investitsiyalar, kraudfanding va davlat grantlarining roli yoritilgan. Shuningdek, start-up ekotizimining shakllanishi, investitsion muhitning rivojlanishi va innovatsion iqtisodiyotga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari start-uplarni samarali moliyalashtirish iqtisodiy o'sish va innovatsion taraqqiyotning muhim omili ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: start-up, moliyalashtirish, venchur kapital, biznes-angel, kraudfanding, investitsiya, innovatsiya, biznes modeli, iqtisodiy rivojlanish.

ANNOTATION

This scientific article analyzes modern approaches to financing start-up projects, their economic importance, and development trends. It highlights the role of venture capital, business angel investments, crowdfunding, and government grants in supporting start-ups. The study also examines the formation of start-up ecosystems, the development of investment environments, and their impact on innovative economic growth. The results show that effective start-up financing is a key factor in economic development and innovation-driven growth.

Key words: start-up, financing, venture capital, business angel, crowdfunding, investment, innovation, business model, economic development.

АННОТАЦИЯ

В данной научной статье анализируются современные формы финансирования стартап-проектов, их экономическое значение и тенденции развития. Рассматривается роль венчурного капитала, бизнес-ангелов, краудфандинга и государственных грантов в поддержке стартапов. Также изучается формирование стартап-экосистемы, развитие инвестиционной среды и её влияние на инновационную экономику. Результаты исследования показывают, что эффективное финансирование стартапов является важным фактором экономического роста и инновационного развития.

Ключевые слова: стартап, финансирование, венчурный капитал, бизнес-ангел, краудфандинг, инвестиции, инновации, бизнес-модель, экономическое развитие.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida start-up ekotizimi jahon iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan va istiqbolli yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Start-uplar innovatsion g‘oyalar asosida shakllanadigan, yuqori riskka ega bo‘lgan, biroq muvaffaqiyatli amalga oshirilganda juda katta iqtisodiy va ijtimoiy samara beruvchi biznes modellardir. Shu sababli ularni moliyalashtirish masalasi zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim strategik yo‘nalishlaridan biriga aylangan.

Start-uplarning asosiy mazmuni yangi g‘oya yoki texnologiyani bozorda sinab ko‘rish va uni keng miqyosda joriy etishdan iboratdir. Biroq har qanday innovatsion g‘oyani amaliyotga tatbiq etish uchun moliyaviy resurslar zarur bo‘ladi. Aynan shu bosqichda start-uplarni moliyalashtirish tizimi muhim rol o‘ynaydi. Moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bo‘lmasa, ko‘plab istiqbolli g‘oyalar amalga oshmay qolishi mumkin.

So‘nggi yillarda dunyo miqyosida start-up loyihalarni qo‘llab-quvvatlash uchun turli xil moliyalashtirish mexanizmlari shakllangan. Jumladan, venchur kapital fondlari, biznes-angel investorlar, kraudfanding platformalari va davlat grantlari start-uplar rivojida asosiy manbalar sifatida xizmat qilmoqda. Ushbu moliyalashtirish shakllari nafaqat iqtisodiy resurs ta‘minoti, balki start-uplarning bozorda barqaror o‘shishini ta‘minlashga ham xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasida ham so‘nggi yillarda start-up ekotizimini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. IT Park, innovatsion markazlar, yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash dasturlari va grantlar tizimi orqali yangi g‘oyalarni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa mamlakat iqtisodiyotida innovatsion sektorning ulushini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, start-uplarni moliyalashtirish mexanizmlarini chuqur o‘rganish, ularning samaradorligini tahlil qilish va takomillashtirish yo‘llarini aniqlash dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Start-up tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati. Start-up — bu yangi, innovatsion g‘oya asosida yaratilgan va tez o‘shish potentsialiga ega bo‘lgan biznes modelidir. U odatda kichik jamoa tomonidan boshlanadi va asosiy maqsadi bozorga yangi mahsulot yoki xizmatni tezkorlik bilan joriy etish hisoblanadi. Start-uplar an‘anaviy biznesdan farqli ravishda yuqori noaniqlik va risk darajasiga ega bo‘ladi, ammo muvaffaqiyatli holatda juda yuqori daromad keltiradi.

Start-uplarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: innovatsion g‘oyaga asoslanganligi; tezkor rivojlanish imkoniyati; raqamli texnologiyalarga tayanishi;

yuqori risk va yuqori daromad modeli; global bozorga chiqish imkoniyati. Bugungi kunda start-uplar nafaqat iqtisodiy o‘shish, balki bandlikni ta’minlash, yangi texnologiyalar yaratish va raqamli transformatsiyani tezlashtirishda ham muhim rol o‘ynamoqda.

Start-uplarni moliyalashtirish bir nechta bosqichlarda amalga oshiriladi va har bir bosqichda turli manbalar qo‘llaniladi.

1. Shaxsiy mablag‘lar (Bootstrapping)

Start-upning eng dastlabki bosqichida tadbirkor odatda o‘z shaxsiy jamg‘armalari hisobidan loyihani boshlaydi. Bu usul tashqi investorlar yo‘qligi sababli to‘liq mustaqillikni ta’minlaydi, biroq moliyaviy imkoniyatlarni cheklab qo‘yadi.

2. Biznes-angel investorlar

Biznes-angel investorlar — bu shaxsiy kapitalga ega bo‘lgan tajribali tadbirkorlar bo‘lib, start-uplarga dastlabki bosqichda investitsiya kiritadilar. Ular nafaqat moliya, balki o‘z tajribasi va biznes aloqalari bilan ham yordam beradi.

3. Venchur kapital (Venture Capital)

Venchur kapital fondlari yuqori riskli, ammo yuqori daromadli loyihalarga sarmoya kiritadi. Ular start-upning rivojlanish bosqichlarida asosiy moliyaviy manba hisoblanadi. Venchur investorlar odatda kompaniyaning ulushiga ega bo‘ladilar va uning strategik rivojlanishiga ham ta’sir ko‘rsatadilar.

4. Kraudfanding

Kraudfanding — bu internet platformalari orqali ko‘plab odamlar tomonidan kichik miqdordagi mablag‘larni yig‘ish usulidir. Bu usul ayniqsa kreativ va innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlashda keng qo‘llaniladi.

5. Davlat grantlari va qo‘llab-quvvatlash

Ko‘plab davlatlar start-uplarni rivojlantirish uchun maxsus grantlar va subsidiyalar ajratadi. O‘zbekistonda ham IT Park, innovatsion markazlar va yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash dasturlari faol ishlamoqda.

Start-up moliyalashtirishning iqtisodiy ahamiyati. Start-uplarni moliyalashtirish iqtisodiy tizimga bir qator ijobiy ta’sir ko‘rsatadi: yangi ish o‘rinlari yaratiladi; innovatsion mahsulotlar ishlab chiqiladi; raqobat muhit kuchayadi; iqtisodiyotning raqamlashtirish darajasi oshadi; eksport salohiyati kengayadi. Shuningdek, start-uplar kichik biznes va yirik korporatsiyalar o‘rtasida innovatsion ko‘prik vazifasini bajaradi.

O‘zbekiston sharoitida start-uplar rivoji. O‘zbekistonda start-up ekotizimi so‘nggi yillarda jadal rivojlanmoqda. IT Park rezidentlari sonining ortishi, venchur fondlarning paydo bo‘lishi va davlat grant dasturlarining kengayishi yosh tadbirkorlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot strategiyasi start-uplar uchun qulay muhit shakllanishiga xizmat qilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR Xulosa qilib aytganda, start-uplarni moliyalashtirish zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim va strategik yo‘nalishlaridan

biri hisoblanadi. Chunki start-uplar innovatsion g'oyalarni amaliyotga tatbiq etish, yangi texnologiyalarni yaratish hamda iqtisodiy o'sishni jadallashtirishda asosiy harakatlantiruvchi kuch vazifasini bajaradi. Ushbu jarayonning samarali tashkil etilishi esa bevosita moliyaviy resurslarning mavjudligi va ularni to'g'ri boshqarish tizimiga bog'liqdir.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, start-uplarni moliyalashtirishning turli shakllari — venchur kapital, biznes-angel investitsiyalar, kraudfanding va davlat grantlari — har biri o'ziga xos afzalliklarga ega bo'lib, start-up loyihalarning turli bosqichlarida muhim rol o'ynaydi. Masalan, venchur kapital yirik miqyosdagi kengayish bosqichida moliyaviy barqarorlikni ta'minlasa, biznes-angel investorlar dastlabki bosqichda g'oyani amaliy loyihaga aylantirishda yordam beradi. Kraudfanding esa jamoatchilik ishtiroki orqali innovatsion loyihalarning tezkor rivojlanishiga imkon yaratadi.

Shuningdek, start-uplarni moliyalashtirish nafaqat iqtisodiy foyda, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega ekanligi aniqlandi. U yangi ish o'rinlarini yaratadi, yoshlarning tadbirkorlik faolligini oshiradi, innovatsion fikrlashni rivojlantiradi hamda raqamli iqtisodiyotning shakllanishiga xizmat qiladi. Bu jarayon ayniqsa rivojlanayotgan davlatlar uchun muhim bo'lib, iqtisodiy diversifikatsiyani ta'minlashda asosiy omillardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston sharoitida ham start-up ekotizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. IT Park faoliyati, davlat grant dasturlari, yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va xalqaro investitsiyalar jalb etilishi natijasida innovatsion biznes muhit shakllanmoqda. Bu esa mamlakatda raqobatbardosh iqtisodiy tizimni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Biroq tahlillar shuni ko'rsatadiki, start-uplarni moliyalashtirish tizimida hali ham bir qator muammolar mavjud. Jumladan, investitsion savodxonlikning yetarli darajada emasligi, risklarni baholash mexanizmlarining to'liq shakllanmaganligi hamda venchur kapital bozorining nisbatan sust rivojlanganligi start-up ekotizimining tezkor rivojlanishiga ma'lum darajada to'sqinlik qilmoqda.

Shu sababli kelgusida start-uplarni moliyalashtirish tizimini yanada takomillashtirish, investitsion muhitni yaxshilash, moliyaviy savodxonlikni oshirish hamda xalqaro tajribalarni keng joriy etish muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ta'lim muassasalarida tadbirkorlik va innovatsion fikrlashni rivojlantirish orqali yoshlarni start-up faoliyatiga jalb etish istiqbolda iqtisodiy o'sishning muhim omiliga aylanishi mumkin. Umuman olganda, start-uplarni moliyalashtirish tizimini samarali yo'lga qo'yish innovatsion iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi, mamlakatning raqobatbardoshligini oshiradi hamda global iqtisodiy jarayonlarda faol ishtirok etish imkonini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi.
3. Kotler P. *Marketing Management*. Pearson Education, 2017.
4. Hisrich R., Peters M. *Entrepreneurship*. McGraw-Hill Education, 2018.
5. Drucker P. *Innovation and Entrepreneurship*. Harper Business, 2006.
6. Faxriddin B., No‘monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – T. 4. – №. 1. – С. 333-337.
7. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 8. – С. 45-50.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O ‘ZO ‘ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA ‘SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.
9. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O ‘RGANISH.
10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791. 11. Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдуқаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//[https://www.iupr.ru/ files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true](https://www.iupr.ru/6-121-2024/https://www.iupr.ru/files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true)
11. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O ‘RGANISH.
12. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No‘monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." *Multidisciplinary Journal of Science and Technology* 5.2 (2025): 83-87.
13. Xusinovich, Turdialiyev Jonibek, and Mo‘minov Nurali Ro‘zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O ‘RGANISH."
14. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.
15. Каршиев Ф. У., Абдуқаҳоров Н. ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-2 (121). – С. 1142-1145.

16. Oybek o'g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – T. 92. – №. 1. – С. 127-132.
17. Xuzriddinovich B. F. et al. SURXONDARYO VILOYATIDAGI TABIIY-IQLIM SHAROITLARIDA AVTOMOBILLARNING ISH SHAROITLARINI TASNIFLASH //Tadqiqotlar. – 2025. – T. 63. – №. 2. – С. 26-32.
18. Abduqahorov N., Turdialiyev J., Mo'minov N. M1 VEHICLES IN DIFFERENT ENVIRONMENTS ANALYSIS AND PARAMETERS OF BRAKING LEARN //Journal of science-innovative research in Uzbekistan. – 2024. – T. 4. – №. 4. – С. 377-386.
19. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.
20. Oybek o'g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – T. 92. – №. 1. – С. 127-132.
21. Bakhramov F., Abduqahorov N., Tilavkobilova D. Analysis of the braking path of cars equipped with ABS in different environments //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – №. 1. – С. 020052.
22. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABC BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-1 (121). – С. 334-337.
23. O'G'Li A. A. U., Rahmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.
24. Rahmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.
25. Astanakulov K. D. et al. The separation of light impurities of safflower seeds in the cyclone of the grain cleaning machine //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2020. – T. 614. – №. 1. – С. 012141.
26. Karimov M. R. et al. Safflower seed cleaning machine and determining the rotational speed of its supplying roller //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2021. – T. 868. – №. 1. – С. 012050.
27. O'G'Li A. A. U., Rahmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.
28. Rahmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

29. Astanakulov K. D. et al. The effect of safflower oil (*Carthamus Tinctorius L.*) and inositol supplementation on egg production.
30. Raxmatovich K. M. URUG ‘TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.
31. Bazaluk O. et al. Improving energy efficiency of grain cleaning technology //Applied Sciences. – 2022. – Т. 12. – №. 10. – С. 5190.
32. Ishmuradov S. U., Abdumajidov R. B. Determination results of disc plough hang mechanism and support disc parameters //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1076. – №. 1. – С. 012039.
33. Nazirov R., Karimov M., Abduqahorov N. 5LP LINTERIDAGI CHIGIT ARALASHTIRGICHNI MODERNIZATSIYA QILISH BO ‘YICHA BAJARILGAN ISHLARNING TAHLILI VA TADQIQOT YO ‘NALISHLARINI BELGILASH //MUHANDISLIK VA IQTISODIYOT. – 2026. – Т. 4. – №. 3.
34. Abdixamidovoch A. S. et al. Problems Encountered in the Operation OF Automobile Cooling Systems AND Their Solutions //European Journal of Research Development and Sustainability. – Т. 6. – №. 12. – С. 5-7.
36. Oybek o‘g‘ A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.
35. Mansunovich Y. S., O‘Gli A. R. B. YO ‘L TRANSPORTI HODISALARIGA TA’SIR QILUVCHI ASOSIY OMILLAR //Механика и технология. – 2025. – Т. 6. – №. Спецвыпуск 1. – С. 191-194.
36. Nomozovich Y. S. Yugayev Shavkat Mansunovich //Xushvaqtov Jahongir., " Модели транспортных-эксплуатационных расходов на автомобильных дорогах. – 2019.
37. Mansurovich Y. S., Sheraliyevich M. U. UGLERODPLASTIK GAZ BALLONLARINI EKSPLUATATSIYA QILISH VA GAZ BALLONLARINI MUSTANKAMLIKKA HISOBLASH //Механика и технология. – 2025. – Т. 6. – №. Спецвыпуск 2. – С. 240-244.
38. Nomozovich Y. S. Yugayev Shavkat Mansunovich //Xushvaqtov Jahongir., " Модели транспортных-эксплуатационных расходов на автомобильных дорогах. – 2019.